

DARBĪGĀS KOPIENAS

Iniciatīvas apraksts

1.DAĻA – Kas ir Darbīgās kopienas

2.DAĻA – Iniciatīvas modelis – uz saliedētu sabiedrību

3.DAĻA – Ieguldījums kopienās – ieguldījums attīstībā

4.DAĻA – Ieguvumi sabiedrībai un pašvaldībai

5.DAĻA – Kopienas resursu centri

6.DAĻA – Darbīgo kopienu ceļazīmes

Kas ir **DARBĪGĀS KOPIENAS**?

Aktīvi cilvēki, kuri apvienojas ar kopīgu mērķi uzņemties atbildību un darboties, lai padarītu savu, savu bērnu un līdzcilvēku dzīvi patīkamāku. Ikkatrs var dot savu ieguldījumu, lai mēs visi dzīvotu labāk.

Iniciatīvas “Darbīgās kopienas” pamatideja ir stiprināt cilvēku pārliecību, ka galvenie pārmaiņu rosinātāji un īstenotāji ir viņi paši. Pārmaiņu pamatelementi ir līdzdalība un atbildības uzņemšanās, tāpēc kopienas tiek dažādos veidos izglītotas, motivētas un iedrošinātas piedalīties kopīgu mērķu izvirzīšanā un viedokļu apmaiņā par to, kas ir svarīgs ne tikai indivīdam, bet visiem vietējiem cilvēkiem.

Demonstrējot kopienu sadarbību jaunā kvalitātē un pašu cilvēku izloloto un īstenoto iniciatīvu ieguvumus gan šodienas, gan nākotnes kontekstā konkrētā ekosistēmā, arī citi tiek iedrošināti ne tikai sociālās dzīves, bet arī reģionālās politikas izmaiņām. Darbīgās kopienas ir cilvēki, kas dzīvo vienā teritorijā un kopīgi veido savu dzīves telpu, tā kļūstot par nozīmīgu sociālo kapitālu.

Kopiena kā sociālais kapitāls ir teritoriju attīstības pamats. Ir svarīgi atbalstīt un stiprināt kopienas, ņemot vērā, ka teritorijas pēc to sociālā kapitāla Latvijā šodien ir ļoti atšķirīgas. Tam nepieciešama mērķtiecīgi izvēlētu, teritoriāli diferencētu reģionālās attīstības instrumentu un iniciatīvu izmantošana.

Iniciatīvas “Darbīgās kopienas” izstrādes un īstenošanas autori:

Biedrība “Izglītības iniciatīvu centrs” | www.iic.lv

British Council pārstāvniecība Latvijā | <https://active-citizens.britishcouncil.org/>

British Council pārstāvniecības Latvijā
vadītāja Zane Matesoviča

“Kopienu iniciatīvas un pilsoniska līdzdalība, brīvprātīgais darbs, vēlme kaut ko darīt sava pagalma, kopienas, pilsētas vai valsts labā pie mums joprojām vēl nav ikvienam pašsaprotama lieta.

Ticu, ka tieši šāda vietējo kopienu sadarbība palīdz veidot pasauli par labāku vietu, kur dzīvot. Jebkādas aktivitātes, kas palīdz cilvēkiem sanākt kopā, apsēsties un padomāt par to, ko varētu savā apkaimē uzlabot, ir vērtīgas.”

Izglītības iniciatīvu centra
direktore Daiga Zaķe

“Iniciatīvas “Darbīgās kopienas” laikā esošā ekosistēma ‘sāk darboties’ – sadarbības formas transformējas no atturīgā uz atvērtu. Turklāt par darbīgo kopienu ideju ieinteresējas arī citi Latvijas reģioni. Tātad – šis kopienu stiprināšanas modelis sabiedrībai ir nepieciešams, un tas ir ilgtspējīgs.”

INICIATĪVAS MODELIS – UZ SALIEDĒTU SABIEDRĪBU

**UZ
SALIEDĒTU
SABIEDRĪBU**

Semināri pedagogiem

izpratnes veidošana par izglītības
iestādēm kā vietējās kopienas
resursu un spēcinatoru

**Vienotības ar pašvaldību
par sadarbību**

iniciatīvā veikto pārmaiņu ilgtspējas
nodrošināšana

Publicitāte

kopienas labās prakses un
izaugsmes popularizēšana

Kopienas resursu centru izveide

vietējo kopienu iespējošana
ar tikšanās un komunikācijas vietu

Līderu stiprināšana

palīdzība vietējiem aktīvistiem
līderības prasmju attīstīšanai un
pilnveidošanai

Mācības kopienām

sevis un savas kopienas izzināšana,
pārmaiņu plānošana

**Ģimeņu ar bērniem
īpaša iesaistīšana**

līdzdalības un piederības sajūtas
veidošana jau no mazotnes

**Ekspertu konsultācijas
un motivēšana**

kopienas ilgtspējas stiprināšana

Mazās kopienu iniciatīvas

kopienas pašiniciatīvu atbalstīšana
pozitīvām pārmaiņām

Mazāk aktīvo grupu motivēšana

neredzamo jauniešu, vīriešu 35+,
mazākumtautību pārstāvju iesaistīšana un
uzticības veidošana

KO IEGŪST KOPIENA, JA TĀ IR AKTĪVA?

AKTĪVĀ KOPIENĀ VAR:

par dalībnieku kļūt ikviens
vietējās kopienas iedzīvotājs;

apvienoties dažādu jomu cilvēki,
lai darbotos sabiedrības
interesēs;

vieglāk atrast jaunus draugus un
piesaistīt sadarbības partnerus;

sekmīgāk saskatīt kopienas
vajadzības;

kopīgi ģenerēt un īstenot
idejas;

piesaistīt finansējumu;

mācīties un gūt pieredzi no
citiem.

TAS PALĪDZ IEGŪT:

finansiālu atbalstu
(īstenot kopienai nozīmīgus
mērķus);

informatīvu atbalstu
(apzināt un informēt plašāku
cilvēku skaitu);

materiālu atbalstu
(piem. kopienu resursu centru
izveide).

TAS:

motivē darīt;

stimulē iesaistīties;

mudina palīdzēt citiem;

motivē dalīties ar savu labo
prakti;

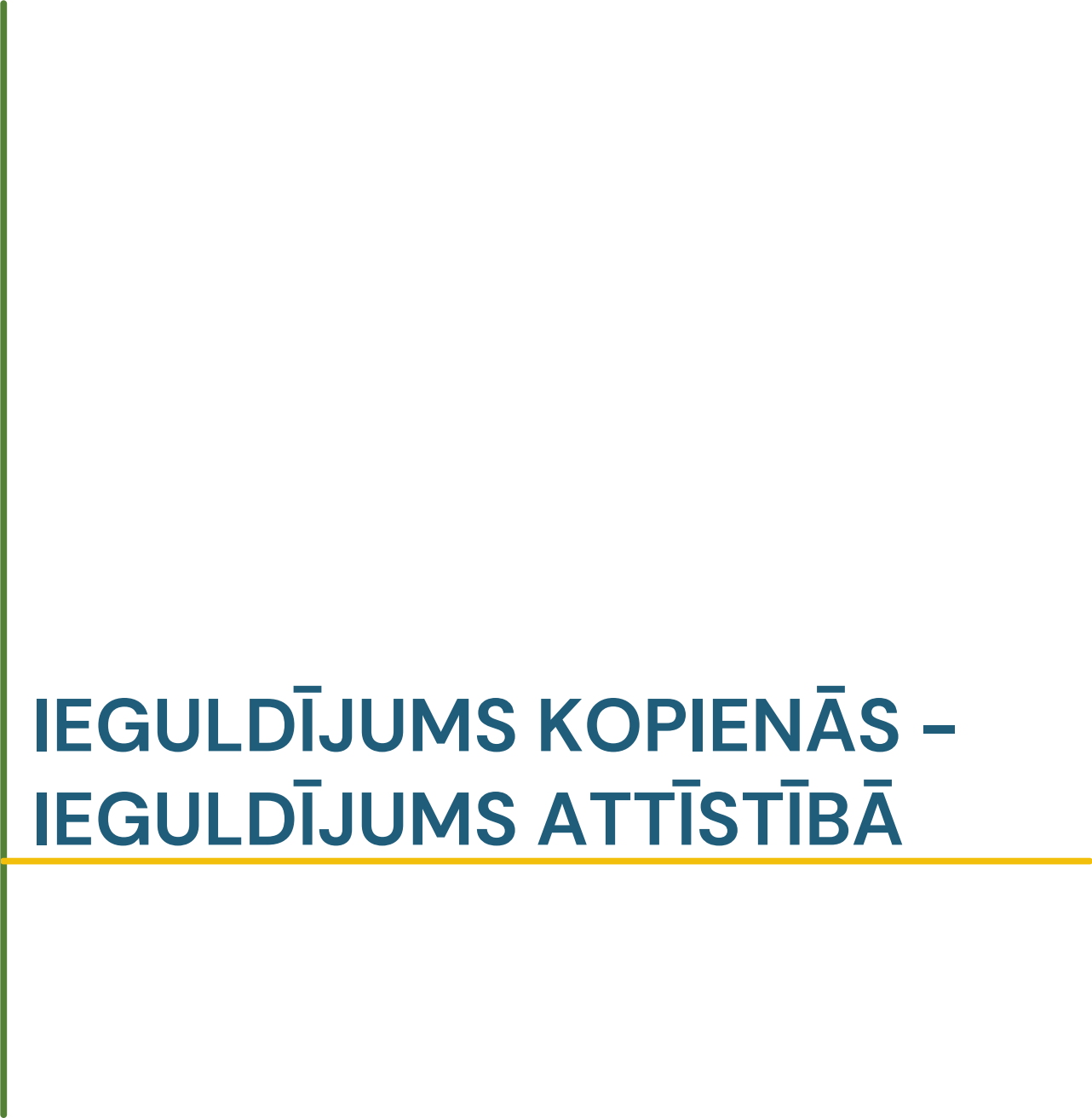
rosina meklēt jaunas idejas;

veicina sadarbību;

ieinteresē darboties kopā
dažādām paaudzēm;

ļauj gūt gandarījumu un
apzināties savu potenciālu.

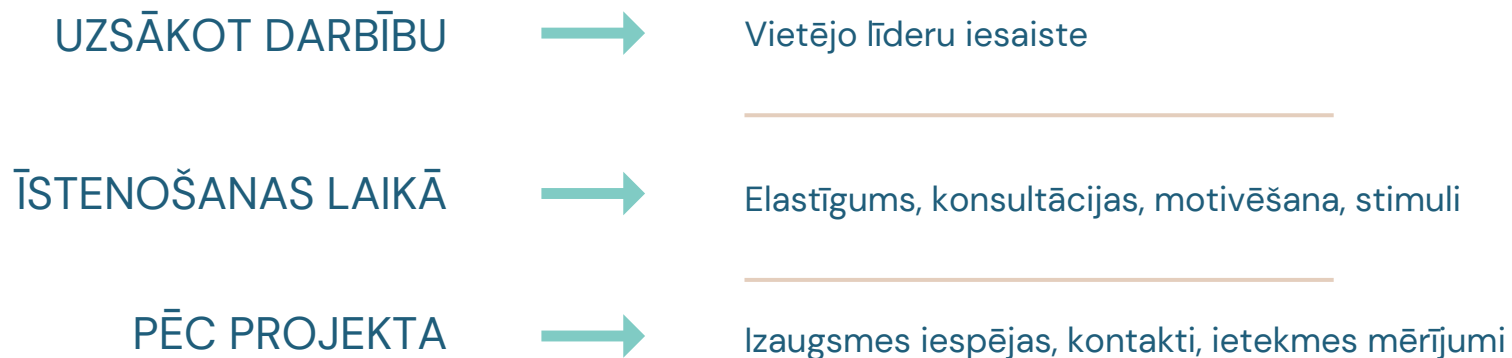
UZ SĀKUMU

**IEGULDĪJUMS KOPIENĀS –
IEGULDĪJUMS ATTĪSTĪBĀ**

SALIEDĒTAS KOPIENAS VEIDOŠANA

Personalizēta pieeja

Kopienas autentiskuma nozīmīgums

Ļoti svarīgi ņemt vērā katras kopienas unikālo situāciju: vajadzības, mērķus, intereses, iespējas un resursus.

Mērķtiecīgs atbalsts pārmaiņu rosinātājiem kopienā

Pārmaiņu rosinātāji

- Pārmaiņu vēstneši un 'durvju atvērēji'
- Esošie un topošie kopienu līderi
- Kopienu aktīvistu grupas

Atbalsta veidi

- Zināšanu un prasmju pilnveide
- Pieredzes apmaiņa, tīklošanās, dialoga veicināšana
- Kontaktu un sadarbības veidošana
- Finansējums

VEIKSMES FAKTORI

Dažādības
novērtēšana

Iekļaujošas pieejas
īstenošana

Visu Darbīgo kopienu
modeļa elementu
izmantošana

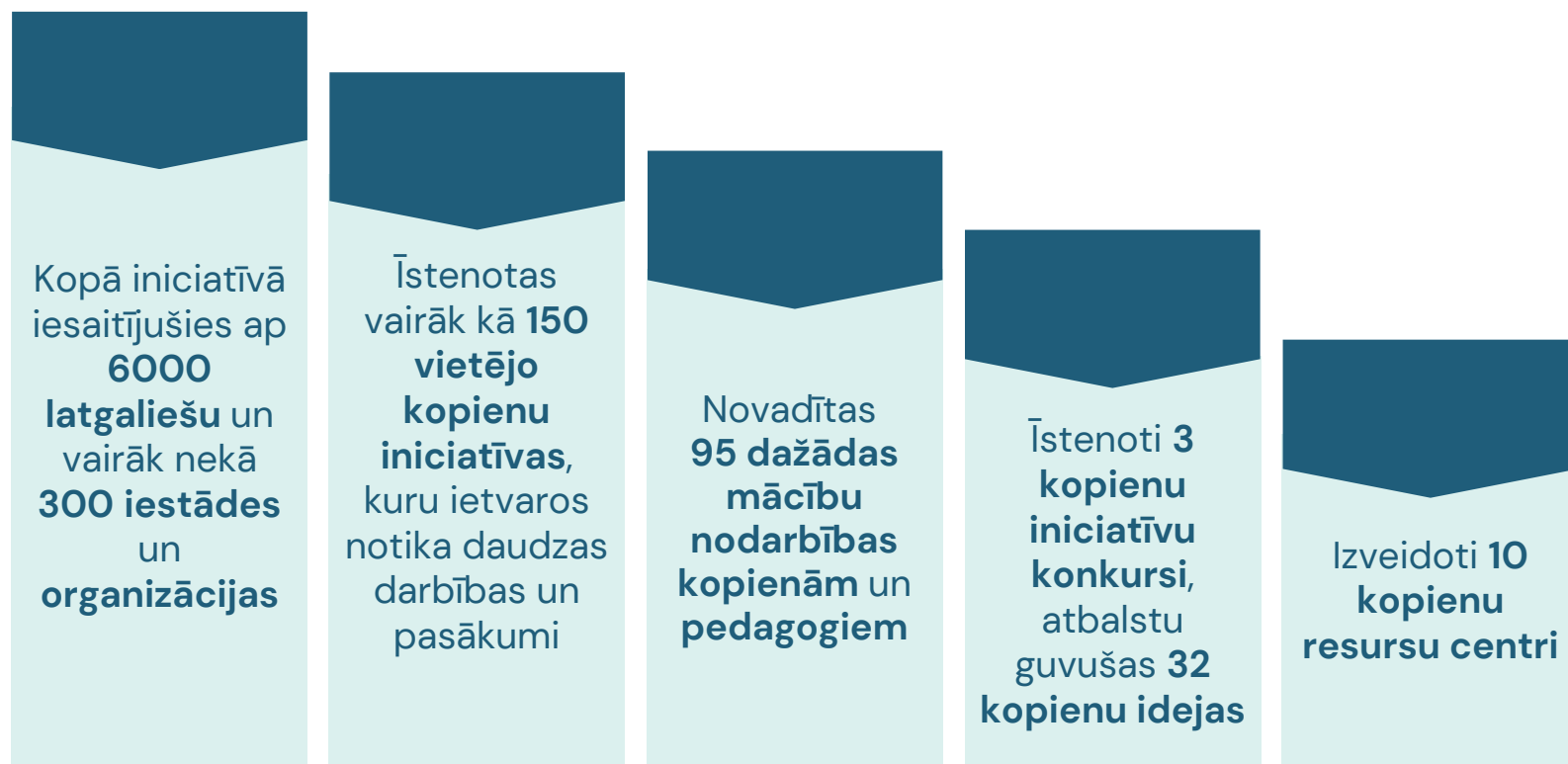
[UZ SĀKUMU](#)

IEGUVUMI SABIEDRĪBAI UN PAŠVALDĪBAI

Iniciatīva “Darbīgās kopienas” Latgales reģionā tiek īstenota no 2019. gada.

Iniciatīvas mērķis – attīstīt Latgales reģiona iedzīvotājiem sadarbības un uzticēšanās prasmes Darbīgo kopienu izveidei un stiprināšanai, demonstrējot kopienu sadarbības iniciatīvu priekšrocības ilgtspējas kontekstā.

IEGUVUMI UN PĀRMAIŅAS

- STIPRINĀTS TERITORIĀLAIS SOCIĀLAIS KAPITĀLS – KOPIENU RĪCĪBSPĒJA
- NOTIKUSI KOPIENAS ATTĪSTĪBA
- APJAUSTA VIETĒJĀS KOPIENAS DAŽĀDĪBA KĀ IEGUVUMS
- NOSTIPRINĀTA PĀRLIECĪBA PAR SABIEDRISKĀS LĪDZDALĪBAS JĒGU UN IETEKMI
- IESPĒJOTA EKOSISTĒMA

STIPRINĀTS TERITORIĀLAIS SOCIĀLAIS KAPITĀLS – KOPIENU RĪCĪBSPĒJA

Aktīvās sabiedrības daļas pietiekams lielums jeb īpatsvars un sociāli organizētā darbība ir divas pamatzpausmes teritoriālo kopienu rīcībspējai. Kopienu rīcībspēju raksturo līdzdarbošanās un pielāgošanās pārmaiņām, personības vai kopienu grupu potenciāla realizācijas iespējas, sadarbība un iesaiste lēmumu pieņemšanā, spēja sasniegt vēlamo dzīves līmeni, organizēta sabiedrības darbība, līderu esamība, savstarpēja uzticība un efektīva komunikācija.

NOTIKUSI KOPIENAS ATTĪSTĪBA

Kopienas iedzīvotāji līdztekus ikdienas darbiem, vairāk aizdomājas par kopienas vīzijām un nākotni. Aktualizēts teritoriju attīstībā viens no būtiskākajiem jautājumiem – teritorijas nākotne jānosaka pašai kopienai. Kopienai ir dotas zināšanas un prasmes savas iekšējās politikas veidošanai un izpaušmei lokālā mērogā. Caur sociālām pārmaiņām izaicinātas esošās varas sadales problēmas un uzlaboti esošās vides apstākļi.

"Stabila kopiena ar
savstarpējiem kontaktiem,
kopīgiem mērķiem un
atbalstošu rīcību kļūst stipra un
vērsta uz attīstību."

Arvita

DAUGAVPILS DARBĪGĀ KOPIENA

NOVĒRTĒTA VIETĒJĀS KOPIENAS DAŽĀDĪBA KĀ IEGUVUMS

Cieņa pret sabiedrības dažādību un atšķirībām kalpo kā pamats savstarpējai uzticībai un izpratnei. Šī vienotā telpa ietekmē savstarpējās attiecības, izpratni par kopīgām vērtībām, saziņu un redzējumu par attīstības procesiem. Atšķirīgā pieņemšana paver ceļu uz sadarbību.

"Kopiena sasniedz mērķus
ātrāk, ja runā 'kopīgā' valodā."

Sandra

PRIEŽMALES DARBĪGĀ KOPIENA

NOSTIPRINĀTA PĀRLIECĪBA PAR SABIEDRISKĀS LĪDZDALĪBAS JĒGU UN IETEKMI

Kopienu attīstībā svarīga sabiedriskā rīcība, iesaiste un izpratne par līdzdalības spēju ietekmēt pašvaldībā notiekošo (rīcībpolitiku).

Kopienas veica līdzdalības iespēju novērtēšanu – kas motivē vietējos cilvēkus piedalīties, integrēties kādā noteiktā kopienā? Kā kopiena ir motivēta veikt pārmaiņas? Kā saglabāt inerci?

Nākamai solis ikviena indivīda lomas stiprināšanai ir pārliecības veidošana, ka no katra rīcības atkarīga labklājība un attīstība kopienā, pašvaldībā, valstī.

"Kopienas aktivitātēs
sadarbojamies ar vietējiem
zemniekiem un uzņēmējiem,
lai rādītu piemēru saviem
jauniešiem."

Anita

NAUTRĒNU DARBĪGĀ KOPIENA

IESPĒJOTA EKOSISTĒMA

Tika atklāts jauns potenciāls resurss sociālā kapitāla ietvaros.

Izmantojot attiecību tīklus, kas balstījās uz ar uzticību caurstrāvētām savstarpējām attiecībām starp visām iesaistītajām pusēm (indivīds, ģimenes, kopiena, institūcijas, vietējā vara u.c.), ir iespējams risināt problēmas un panākt savu interešu īstenošanu.

Tika paplašinātas gan attiecību saites, gan demonstrēti praktiski savstarpēji ieguvumi.

"Mijiedarbībā vienam ar otru,
kopienas bērni, jaunieši un
pieaugušie kļūst drošāki,
jūtas iesaistīti un uzklausi."

Žanna

KRĀSLAVAS DARBĪGĀ KOPIENA

UZ SĀKUMU

A thin, dark green vertical line runs down the left side of the slide.

KOPIENU RESURSU CENTRI

A thin, yellow horizontal line runs across the slide, starting from the vertical line and extending to the right.

Kopienu resursu centri ir kopā sanākšanas vietas vietējiem iedzīvotājiem, lai sekmētu pozitīvas pārmaiņas vietējā kopienā un veidotu labāku šodien un nākotni sev un saviem bērniem.

Centros tiek organizēti dažādi pašu kopienas aktīvistu iniciēti vietējai sabiedrībai vērtīgi un noderīgi pasākumi, lai, kopīgi darbojoties, aktivizētu vietējo kopienas, bagātinātu bērnu un jauniešu mācīšanās un sadarbības pieredzi ar pieaugušajiem, radītu vēlmi palikt dzimtajā vietā.

Kopienas resursu centru izveidi iniciē paši iedzīvotāji. Centra vietas izvēle ir noteicošais faktors kopienas aktivizēšanai – tā ir vieta, kura ir ērti pieejama un aicinoša vietējiem cilvēkiem. Centrus var veidot gan iekštelpās, gan arī ārā. Nav vienota modeļa centru izveidei un iekārtošanai – katra kopiena balstās uz konkrētām vietējām vajadzībām, iespējām un vēlamo pārmaiņu izaicinājumiem.

SAKSTAGALA KOPIENU RESURSU CENTRS

Sakstagala kopienas resursu centrs „Pi Boņa” atrodas brīvā dabā, 2 h platībā pie Sakstagala Jāņa Klīdzēja pamatskolas. Tā tapšanā iesaistījās plaša vietējā kopiena – skolēni, vecāki, vietējie uzņēmēji un aktīvie iedzīvotāji. Kopīgiem spēkiem tika iekārtota sanāksšanas vieta, kas ir atvērta un pieejama katram kopienas iedzīvotājam un viesiem. Centrs pārsvarā tiek izmantots kopienas saliedēšanas pasākumu organizēšanai, sportiskām aktivitātēm un vietējo iedzīvotāju ģimeņu svinībām.

NAUTRĒNU KOPIENU RESURSU CENTRS

Nautrēnu kopienas resursu centrs atrodas Nautrēnu vidusskolas dienesta viesnīcas telpās – Rogovkas pašā centrā. Galvenā kopienas ideja, veidojot šo centru, bija stiprināt paaudžu saikni savā kopienā, ko palīdz nodrošināt zināšanu un pieredzes pārņemšana starp paaudzēm, piemēram, kopīgi darbojoties un eksperimentējot, kā labāk izmantot centrā iegādāto žāvējamo skapi dažādu dabas velšu saglabāšanai un tālākai izmantošanai.

PREIĻU KOPIENAS RESURSU CENTRS

Preiļu kopienas resursu centrs atrodas Bērnu un jauniešu centrā. Centra specifika – tajā ir ceplis, kas piesaista vietējo iedzīvotāju interesi, jo ar mālu grib darboties gan lieli, gan mazi. Kamēr rokas dara, cilvēkiem ir iespēja iepazīties, sarunāties un kopīgi domāt, kā uzlabot savu dzīves telpu.

AGLONAS KOPIENAS RESURSU CENTRS

Aglonas Kopienas resursu centrs ir izveidots bērnu un jauniešu brīvā laika pavadīšanas centrā, kurā tagad aktīvi darbojas ne tikai jaunā paaudze, bet arī pieaugušie. Kopienas resursu centrs sniedz daudzveidīgas iespējas cilvēkiem iegūt jaunas prasmes un iemaņas, izmantojot tādas iekārtas, kuras viņi paši nevar iegādāties, piemēram, lāzergravieris un adīšana ar adāmmašīnu. Galvenais ieguvums – cilvēki viens otram māca, kā izmantot jaunās ierīces, iemācās nebaidīties eksperimentēt un stiprina savu pašapziņu.

DAUGAVPILS KOPIENAS RESURSU CENTRS

Daugavpils kopienas resursu centrs atrodas kluba "Mezglis" telpās. Tajās pārsvarā notiek kopienas iniciatīvu plānošana, bet pašas iniciatīvas tiek īstenotas plašākā vietējās kopienas apkaimē. Centra aktīvistu vēlme ir piesaistīt ģimenes ar bērniem un motivēt viņus darboties sabiedrības labā: satikties, mācīties, apzināties savu potenciālu, atmodināt vēlmi darīt kopā un veicināt pārmaiņas, kuras rada gandarījumu.

VĀRKAVAS KOPIENAS RESURSU CENTRS

Vārkavas kopienas resursu centrs atrodas vienā no vecās muižas kompleksa ēkām. Telpas remontdarbos iesaistījās daudzi vietējie cilvēki, jo telpu atjaunošanā bija jāiegulda daudz darba. Aktivitātes Vārkavas apkaimes iedzīvotājiem tiek rīkotas arī ārpus centra – ir labiekārtota vieta pie lapenes Vārkavas parkā.

ZILUPES KOPIENAS RESURSU CENTRS

Zilupes kopienas resursu centrs atrodas Mūzikas un mākslas skolā. Tas ir apgādāts ar datortehniku, kas ļauj vietējiem iedzīvotājiem apgūt vienkāršākās datorprasmes, ko viņiem palīdz apgūt vietējie skolēni. Papildus tam, Zilupes aktīvisti regulāri pilnveido Ziedoņa parku, lai šo vietu padarītu tuvāku arī ģimenēm ar bērniem.

DAGDAS KOPIENAS RESURSU CENTRS

Dagdas kopienas resursu centrs izveidots Dagdas Kultūras centrā. Tā iekārtojums orientēts uz diviem mērķiem: vieta, kur vietējiem aktīvistiem sanākt, lai plānotu dažādas kopienas iniciatīvas un lai cilvēki var saņemt tehnisku atbalstu to īstenošanā. Centrā koplietošanai pieejams dators, printeris, skaņas pastiprināšanas aparātūra un citas tehniskas vienības.

ILŪKSTES KOPIENAS RESURSU CENTRS

Ilūkstes kopienas resursu centrs atrodas vietējās pirmsskolas teritorijā. Kopīgiem spēkiem tika iekārtota īpaša vieta, kas kalpo kā kopā sanāksšanas un saturīga laika pavadīšanas iedvesmotājieta.

PRIEŽMALES KOPIENAS RESURSU CENTRS

Priežmales kopienas resursu centrs izveidots Kastuļinas pagasta pārvaldes telpās. Tā ir vieta, kurā vietējie iedzīvotāji labprāt sanāk kopā plānot un īstenot pozitīvas pārmaiņas savā dzīvē un vietējā kopienā, veidojot labāku dzīvi saviem bērniem jau šodien. Centra telpās notiek arī citu iniciatīvu pasākumi, jo cilvēkiem patīk tur pulcēties.

A thin, dark green vertical line runs along the left edge of the slide.

DARBĪGO KOPIENU CEĻĀZĪMES

Kas ir KOPIENA?

Saskanīgā kopienā visi cilvēki atrodas savstarpējā harmonijā un vienā garīgajā apziņā. Ja ir saskaņa, tad jebkurš kopienas pārstāvis pilnībā paļaujas ne tikai uz sevi, bet arī uz citiem tās dalībniekiem.

Tas nozīmē, ka visi lēmumi tiek pieņemti vienprātīgi. Ja kāds ir pret, tas nozīmē, ka šī nav viņa īstā kopiena. Jāmeklē cita – atbilstoša savam garam.

Kas ir EKOSISTĒMA?

Ekosistēmu veido sadarbība ar ļoti atšķirīgu lomu partneriem. Tā ir kā daudzveidīga, daudzdimensionāla deja un horeogrāfija, caur kuru katrs atrod savas dabiskās lomas.

/MIKLÓS GÁBOR DIETZ/

Kas ir LĪDZDALĪBA?

Līdzdalība ir tad, kad cilvēks piedalās. Gan fiziski, gan garīgi. Piedalās demokrātijā, viedokļu apmaiņā, sabiedriskajā dzīvē.

Līdzdalība nodrošina iespēju cilvēkiem pašiem veidot savu nākotni. Savukārt, līdzdalības trūkums apklusina sabiedrības balsi un samazina demokrātijas kvalitāti.

Kas ir **PILSONISKĀ BALSS**?

"Ko nozīmē iegūt tādu pilsonisko balsi, kas vajadzīga ne vien pašam, bet kas būtu arī sabiedriski noderīga? Tas nozīmē – attīstīt savu cilvēcisko balsi. No kā sastāv cilvēka pilsoniskā balss? No asa prāta, spēcīgas gribas, labas atmiņas, skaistas iztēles.... Jo mūsu balss ir tiltiņš no viena cilvēka pie otra. Un kad ir doma, ko sacīt, tad – runājiet!"

/ZANE DAUDZIŅA, AKTRISE, RUNAS PĒTNIECE/

Kas ir SOCIĀLAIS TAISNĪGUMS?

Visi mēs esam dažādi, bet reizē katrs tik īpašs.

Sociālais taisnīgums liek aizdomāties par to, lai mūsu valsti varētu padarīt labāku mums un mūsu bērniem, lai nav dalīšana "mūsējos", "citos".

Kas ir VĪRIEŠU LĪDZDALĪBA?

Vietējo kopienu aktivitātes Latvijā galvenokārt, balstās "uz sieviešu pleciem". Kā veicināt vīriešu līdzdalību? Vīriešiem ir jāuzņemas līdzvērtīga atbildība par visām dzīves jomām. "Ātro un vieglo" risinājumu lielākai vīriešu iesaistei sabiedriskajās norisēs un kopienu attīstībā diemžēl nav. Taču noteikti ir vērts domāt gan par vīriešu mērķtiecīgāku iesaistīšanu, īpaši aicinot piedalīties līdzdalības aktivitātēs, gan arī par dažādiem pasākumu formātiem, kas vairāk uzrunātu vīriešus.

/VILIS BRŪVERIS/ BIEDRĪBAS "NEXT" VALDES LOCEKLIS

Kas ir IEKĻAUJOŠA KOPIENA?

Iekļaujošai kopienai ir nepieciešama iekļaujoša vietējā politika. Tāpēc, ka tās ir savstarpēji saistītas dimensijas.

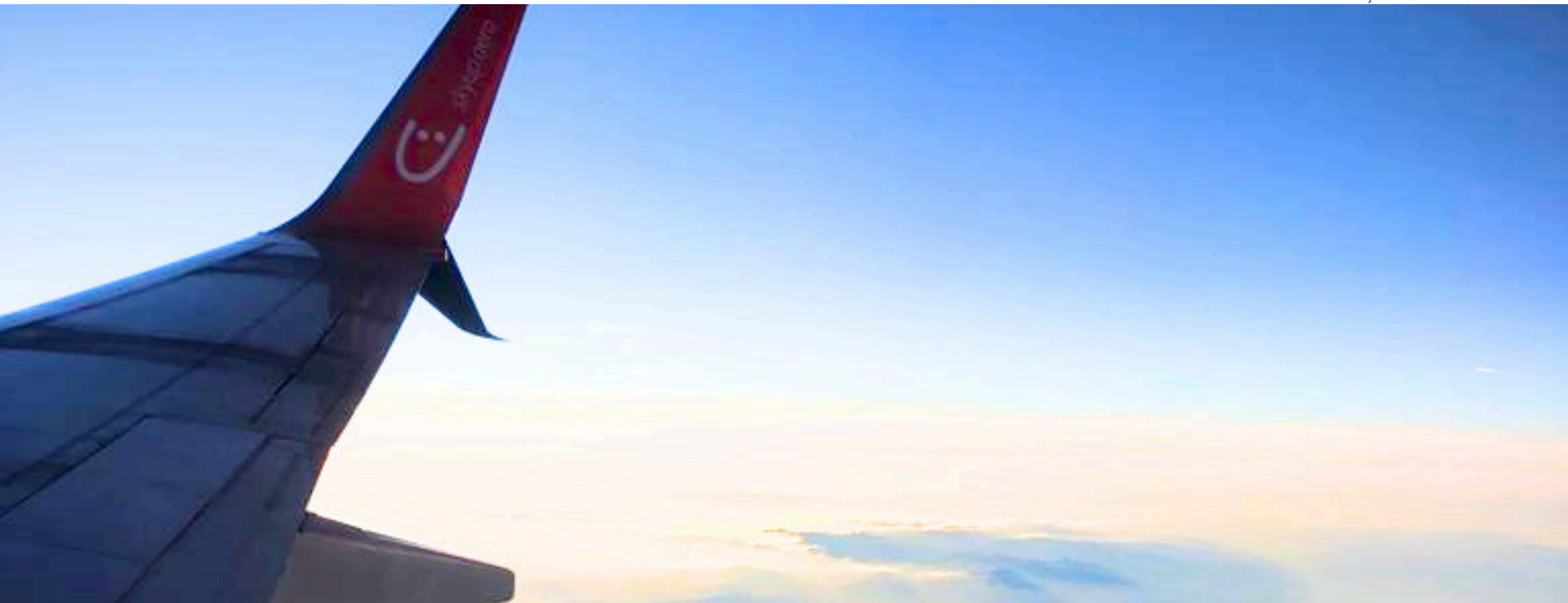
Kā tās stiprināt? Meklēt jaunus līdzdalības risinājumus, motivēt sabiedrību iesaistīties politikas veidošanā, stiprināt institūciju spēju uzticēties kopienām, trenēt cilvēku izturību pret dažādiem draudiem un mācīties domāt – domāt stratēģiski.

Kāda ir **SUPERPILSONA** RECEPTĒ?

"Pirmām kārtām tā ir drosme – jābūt drosmīgam. Piedalīties vēlēšanās varbūt nav drosme, bet aizstāvēt savu viedokli un kaut kur piedalīties – tas gan bišķiņ ir drosme. Otra lieta – ir jābūt empātijai, spējai iedziļināties, kas svarīgs ne tikai man, bet arī citiem cilvēkiem. Un trešā lieta – ir jāvar turēt plašāku skatu. Ir jāredz ne tikai koks, mana problēma, ko gribu atrisināt, bet arī mežs."

/LINDA JAKOBSONE-GAVALA, GRIBU PALĪDZĒT BĒGLIEM/

Iniciatīvas "Darbīgās kopienas"
vadītāja Kristīne Liepiņa

"Latgales reģiona kopienu pārmaiņu vajadzības un sasniegumi ir atšķirīgi. Bet vienojošais visiem ir tas, ka, iesaistoties šajā iniciatīvā, ir būtiski mainījusies ticība savai varēšanai, uzticēšanās citiem un prasmes aktīvu vietējo kopienu veidošanai.

Darbīgo kopienu aktīvisti aizvien mazāk gaida uz to, ka kāds cits visu izdomās un izdarīs, jo ir stiprinātas viņu pašu spējas saskatīt un piesaistīt dažādus resursus, iedrošināt iesaistīties jauno paaudzi un būt pārliecinātiem par savu ideju svarīgumu ne tikai sev, bet arī citiem."

UZ SĀKUMU